

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
OPĆINA GRAČANICA

IZVJEŠTAJ O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA IMPLEMENTACIJE
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE GRAČANICA
- 2013 godina -

Gračanica, april 2013. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA GRAČANICA
OPĆINSKO VIJEĆA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
OPĆINA GRAČANICA

5.05.2014	
Meseci broj	
05	1341

Broj predmeta: 01-05-01274-2014
Broj akta: 01EH-001
Gračanica, 29. 04. 2014. godine

Na osnovu člana 16. i člana 108. Statuta Općine Gračanica ("Službeni glasnik Općine Gračanica", broj: 4/09) i člana 90. Poslovnika Općinskog vijeća Općine Gračanica ("Službeni glasnik Općine Gračanica", broj: 1/06), Općinsko vijeće Gračanica na sjednici održanoj dana 29. 04. 2014. godine, d o n o s i

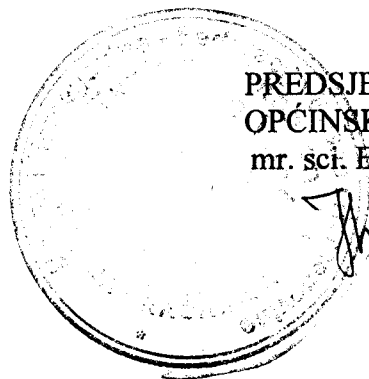
Z A K L J U Č A K

I

Usvaja se Izveštaj o ostvarivanju godišnjeg plana implementacije Strategije razvoja općine Gračanica-2013. godina.

II

Zaključak stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku Općine Gračanica“.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA
mr. sci. Edin Ibrisević

IZVRŠNI SAŽETAK

Nakon analize prikupljenih informacija i podataka vezanih za dinamiku i finansijsku implementaciju projekata i mjera definisanih Planom implementacije za 2013. godinu konstatirano je da je navedenim planom predviđena implementacija **151** projekta ukupne vrijednosti **12.718.257,00 KM**. Od toga, implementirano je ukupno **149** projekata, što je oko 98 % u odnosu na ukupan broj projekata, u vrijednosti od **4.883.479,00 KM**, što je **38,3 %** u odnosu na projektirani finansijski okvir.

Od ukupnog broja implementiranih projekata u 2013. godini, **10** projekta su novi projekti koji kao takvi nisu bili predviđeni strategijom i planom implementacije, ali su uvršteni za realizaciju u budžetu 2013.godine.

Od **149** implementiranih projekata, **68** projekata su jednogodišnjeg a **81** višegodišnjeg karaktera, s tim da je **73** projekata realizovanih u cijelosti a **76** samo djelomično.

Najvažniji doprinos ostvarenju strategije u 2013. godini ogleda se prvenstveno u izgrađenoj **čvrstoj infrastrukturi** (vodovod, putevi, mostovi, itd.), **završetku projekta pokrivanja Privredno kulturnog i sportskog centra Gračanica, rekonstrukciji i izgradnji poligona** u mjesnim zajednicama, **promociji općine kao poduzetničkog centra** te programima **poboljšanja vodosnabdjivanja općine, sanacije gubitaka vode i izgradnje novih vodovodnih mreža**, kao i **projektima energetske efikasnosti** i programima **zaštite i očuvanja kulturne baštine**. Treba ipak naglasiti kako projekti koji su implementirani u 2013. ipak **ne** doprinose dovoljno ostvarenju svih postavljenih strateških ciljeva.

U sektoru ekonomskog razvoja, planirano je da se u 2013. godine implementira **38** projekta ukupne vrijednosti od **2.668.829,00 KM**, od čega je učešće Općine **863.587,00 KM**. U okviru ovog sektora implementirano je ukupno **68** projekata ukupne vrijednosti od 2.740.661 KM, što je 103 % od planirane vrijednosti.

U sektoru društvenog razvoja, planirano je da se u 2013. godine implementira **53** projekta ukupne vrijednosti od **2.093.179,00 KM**, od čega je učešće Općine **718.179,00 KM**. U okviru ovog sektora implementirano su **55** projekata ukupne vrijednosti od 971.883 KM, što je 46 % od planirane vrijednosti.

U sektoru zaštite i unapređenja životne sredine, planirano je da se u 2013. godini implementira **60** projekta ukupne vrijednosti od **7.956.249,00 KM**, od čega je učešće Općine **1.130.922,00 KM**. U okviru ovog sektora implementirano je **26** projekata ukupne vrijednosti od 1.170.935,00 KM, što je 15 % od planirane vrijednosti. Važno je istaći da je u okviru ovog sektora planiran 41 projekat (projekti deminiranja i tehničkog izviđanja), ukupne vrijednosti od 6.104.327,00 KM koji nisu planirani u budžetu Općine a koji se kandiduju prema drugim izvorima finansiranja.

Od ukupne finansijske vrijednosti realizovanih projekata u 2013. godini koja iznosi 4.883.479,00 KM, iz vlastitih sredstava izdvojeno je **2.188.697,00** (47,4%) a iz eksternih izvora **2.694.782,00 KM** (52,6 %).

Nažalost, uslijed nedostatka sredstava, u izvještajnom periodu nisu implementirani neki važni projekti vezani uz strateške ciljeve iskorištavanja termalnih voda, kao i manji projekti koji se odnose na projekte putne infrastrukture, vodosnabdjevanja, rekonstrukcije društvenih domova, i dr. U manjem obimu su implementirani i projekti deminiranja za koje se sredstva obezbjeđuju sa viših nivoa vlasti. S obzirom da nisu postignuti svi očekivani rezultati i ostvaren progres u izvještajnom periodu. Implementacija dijela projekata odgođena je za budući planski period. Predlaže se i neophodne izmjene i korekcije budžeta i dijela projektnih indikatora.

1. UVOD

Cilj ovog izvještaja jeste da se svim zainteresiranim akterima na realan i objektivan način predstavi ostvarenja akcionog (godišnjeg) plana implementacije Strategije razvoja općine Gračanica za 2013. godinu. Na osnovu izvršene analize ključnih rezultata i ostvarenog progressa sa jedne strane, te uočenih teškoća u pogledu implementacije sa druge strane u izvještaju su date preporuke i korektivne mjere koje se trebaju uzeti u razmatranje u narednom periodu implementacije strategije razvoja.

Strategiju razvoja općine Gračanica za period 2011-2020. godina izradio je Razvojni tim Općine Gračanica u okviru Projekta integrisanog lokalnog razvoja (ILDLP), koji predstavlja zajedničku inicijativu Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) u periodu januar – decembar 2010. godine. Tehničku podršku Razvojnom timu u sklopu ovog projekta pružio je Regionalni centar za životnu sredinu (REC BiH) u saradnji sa "Method Consulting" BiH.

Strategija razvoja je ključni strateško-planski dokument općine Gračanica, koji treba da podstiče budući rast i razvoj zajednice. Strategija razvoja ima u vidu društvenu i ekonomsku sferu, ali i aspekte zaštite i unaprijeđenja životne sredine i prostora. Strategija je razvijena da bude okvir definisanja zajedničkih ciljeva, podsticanja lokalnih snaga, ali i odgovor na izazove budućeg razvoja općine i sveukupnog života u njoj.

Strategija razvoja općine Gračanica za period 2011 – 2020. godina usvojena na sjednici Općinskog vijeća Gračanica koja je održana dana **28.04.2011.** godine (Objavljena u Službenom glasniku Općine Gračanica 6/2011). Akcioni plan implementacije za 2013. godinu, kao i Okvirni plan implementacije za 2013 – 2015. godinu usvojeni su dana 28.04.2011. godine na **dvadeset osmoj** redovnoj sjednici Općinskog vijeća Gračanica, a objavljeni u Službenom glasniku Općine Gračanica broj 6/2011.

U fokusu ovog Izvještaja je implementacija strategije razvoja općine Gračanica za 2013. godinu, ali će također biti uporedno predstavljeni i kumulativni pokazatelji implementacije strategije razvoja u periodu 2011 – 2013. godina. Nosioc izrade Izvještaja je koordinator ORT-a i uži krug članova ORT-a, uz savjetodavnu podršku konzultanta UNDP-a prof.dr.sc. Darka Tipurića. Podaci koji su korišteni prilikom izrade Izvještaja prikupljeni su od strane načelnika općine, računovodstva, koordinatora projekata i službene statistike.

2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

Strategijom razvoja općine Gračanica za period 2011 – 2020. godine, definirana je sljedeća vizija općine Gračanica:

„OPĆINA GRAČANICA PODUZETNIČKI VODEĆA, EKOLOŠKI UREĐENA, DRUŠTVENO ORGANIZOVANA ZAJEDNICA SRETNIH I ZADOVOLJNIH LJUDI “.

U strateškom menadžmentu vizija se tiče ciljeva koji su najšire definisani, generalni i sveobuhvatni. Vizija opisuje namjere za budućnost, bez specifikacije sredstava koja su neophodna da bi se postigli željeni rezultati. Strategijom razvoja također su definirano 5 strateških ciljeva sa njima pripadajućim sektorskim ciljevima, kako slijedi:

STRATEŠKI CILJEVI

Strateški cilj 1.: Privući investitore, povećati zaposlenost

Strateški cilj 2.: Čista voda i zrak, uređeni vodotoci, ekološki zbrinut otpad i otpadne vode, Gračanica bez mina

Strateški cilj 3. Kvalitetno riješena cestovna infrastruktura

Strateški cilj 4. Termalne vode i drugi resursi u funkciji razvoja turizma

Strateški cilj 5. Bolja uprava i uređen društveni sektor , veća briga za mlade i osjetljive kategorije

SEKTORSKI CILJEVI:

Ekonomski razvoj

Sektorski ciljevi :

1. Unapređenje biznis infrastrukture u skladu sa prostorno-planskom dokumentacijom do 2015.god
2. Promocija imidža Općine kao poduzetničkog centra (2010-2015)
3. Razviti 800 tržišno orijentiranih i održivih registriranih poljoprivrednih gazdinstava do 2015.god
4. 80% privrednih subjekata u sistemu daljinskog grijanja do 2015.god.
5. Regulirati korito rijeke Sokoluše u zoni plavljenja u dužini od 300 m
6. Izgradnja zatvorenog bazena i smještajnih kapaciteta u funkciji razvoja zdravstvenog i banjskog turizma do 2015.god.

Društveni razvoj

1. Unaprijediti sektor socijalne zaštite za 30% do 2015. godine
2. Poboljšati uslove za rad i povećati obuhvatnost djece u obrazovnim ustanovama do 2015. godine
3. Unaprijediti sportsko-kulturni život u općini do 2014. godine
4. Unaprijediti uslove rada i usluga u sektoru zdravstva do 2015. godine
5. Unaprijediti rad lokalne uprave-povećati efikasnost i kvalitet rada općinskih službi za 20% do 2012. godine

Sektor zaštite i unapređenja okoliša

1. Unaprijeđen sistem upravljanja otpadom, vodama i zrakom do 2015. godine
2. Poboljšanje vodosnabdijevanja na teritoriji općine Gračanica
3. Zaštićena i očuvana kulturna baština i uređena izletišta i zelene površine na području općine do 2015.godine
4. Općina Gračanica bez mina do 2015. godine na površinama I kategorije

Prioritet u 2013 godini bio je na ekonomskom sektoru, a u fokusu su bili infrastrukturni projekti.

Tabela 1. Zbirni pregled broja predviđenih projekata po sektorima za 2013.godinu

Sektor	Broj predviđenih projekata
Ekonomija	38
Društvo	53
Ekologija	60
Ukupno:	151

Tabela 2. Zbirni pregled predviđenog financijskog okvira za implementaciju projekata u 2013. godini sa projektiranim izvorima financiranja

Sektor	Projektirani izvori financiranja(KM)		Ukupan financijski okvir (KM)
	Budžet općine	Eksterni izvori	
Ekonomija	863.587	1.805.242	2.668.829
Društvo	718.179	1.375.000	2.093.179
Ekologija	1.130.922	6.825.327	7.956.249
Ukupno:	2.560.188	9.005.569	12.718.257

3. PREGLED IMPLEMENTACIJE

Tokom 2011 i 2012 godine implementirano je ukupno **218** projekata, što je **50,6%** u odnosu na **431** projekata definisanih u strategiji razvoja, a **41,05%** u odnosu na **531** projekata (od kojih su 70% višegodišnji projekti), koji su po planu trebali da se implementiraju u 2011 i 2012. godini. Značajan broj novih projekata je **naknadno uključen u implementaciju**, jer su po odluci općinskog vijeća uvršteni za realizaciju u budžet tekuće godine. Takvih projekata je bilo **60**.

Ukupna financijska vrijednost projekata definisanih strategijom razvoja za 2011. godinu iznosi **7.262.972,0** KM, a za 2012. godinu **20.286.750,00** KM, što je ukupno **27.398.662,00** KM.

Od ukupno **101** projekta, koji su definisani strategijom razvoja za 2011. godinu, implementirano je **92** projekata. Ukupna vrijednost realizovanih projekata je **5.709.047,00**KM. Struktura financiranja realizovanih projekata je sledeća: **37,6%** budžet općine a **62,40 %** ostali izvori financiranja.

U toku 2011 i 2012. godine realizirano je **218** projekata ukupne vrijednosti **10.933.368,00** KM (**5.709.047,00** KM u 2011. godini i **5.858.865,00** KM u 2012. godini), što je **45,38 %** u odnosu na planirana sredstva.

Od ukupno planiranih **431** projekata koji su po planu trebali da se implementiraju u 2011-2012. godini, 92 projekta je izvršeno, 101 projekat je započet a 25 projekata je u toku implementacije. Kod 30% projekata došlo je do odgađanja početka implementacija za naredni period. Razlog za odlaganje implementacije velikog broja projekata jeste nedostatak vlastitih sredstava u budžetu općine za realizaciju projekata i uvijek prisutna neizvjesnost i nesigurnost kada je u pitanju namicanje sredstava iz eksternih izvora.

Odjeljenje za poduzetništvo i lokalni razvoj je analizom financijskog dijela implementacije došlo do zaključka da financijske projekcije za veliki broj projekata nisu bile precizne, odnosno da su bile precjenjene, te da u narednom periodu tom aspektu treba realnije pristupiti.

Tabela 3. Pregled broja ukupno planiranih i realizovanih projekata za 2013. godinu

Opis	Planirano (br. projekata)	Djelomično realizirano	Realizirano	Udio realiziranog u planiranom (%)	Udio djelomično realiziranog u planiranom (%)
	1	2	3	(3/1 x100)	(2/1 x 100)
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	80	0	68	85	0
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	71	76	5	7	107
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklim godinama, a realizirani tek u 2013 godini	0	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	0	0	0	0	0
UKUPNO	151	76	73	48	50

Tabela 4. Pregled broja planiranih i realizovanih projekata u okviru **ekonomskog sektora** za 2013.god

Opis	Planirano (br. projekata)	Djelomično realizirano	Realizirano	Udio realiziranog u planiranom (%)	Udio djelomično realiziranog u planiranom (%)
	1	2	3	(3/1 x100)	(2/1 x 100)
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	16	0	25	156	0
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	22	38	5	23	172
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklim godinama, a realizirani tek u 2013 godini	0	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	0	0	0	0	0
UKUPNO	38	38	30	80	100

Tabela 5. Pregled broja planiranih i realizovanih projekata u okviru **društvenog sektora** za 2013.god

Opis	Planirano (br. projekata)	Djelomično realizirano	Realizirano	Udio realiziranog u planiranom (%)	Udio djelomično realiziranog u planiranom (%)
	1	2	3	(3/1 x100)	(2/1 x 100)
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	28	0	34	121	0
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	25	21	0	84	84
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklim godinama, a realizirani tek u 2013 godini	0	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	0	0	0	0	0
UKUPNO	53	21	34	64	84

Tabela 6. Pregled broja planiranih i realizovanih projekata u okviru **ekološkog sektora** za 2013.god

Opis	Planirano (br. projekata)	Djelomično realizirano	Realizirano	Udio realiziranog u planiranom (%)	Udio djelomično realiziranog u planiranom (%)
	1	2	3	(3/1 x100)	(2/1 x 100)
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	36	0	9	25	0
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	24	17	0	0	71
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklim godinama, a realizirani tek u 2013 godini	0	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	0	0	0	0	0
UKUPNO	60	17	9	25	28

Planom implementacije za 2013. godinu konstatovano je da je navedenim planom predviđena implementacija **151** projekata ukupne vrijednosti 12.718.257 KM. U okviru ovog plana su projekti deminiranja i tehničkog izviđanja njih 41, ukupne vrijednosti 6.104.327,00 KM koji nisu planirani u budžetu Općine a koji se kandiduju prema drugim izvorima finansiranja. Od toga, implementirano je ukupno **149** projekata, što je oko **98 %** u odnosu na ukupan broj projekata, u vrijednosti od 4.883.479,00 KM, što je **38,4 %** u odnosu na projektirani finansijski okvir. Od ukupne finansijske vrijednosti realizovanih projekata u 2013. godini koja iznosi **4.883.479,00** KM, iz vlastitih sredstava izdvojeno je **2.313.031,00** (47,3 %) a iz eksternih izvora **2.570.448,00** (52,6 %).

Tabela 7. Finansijska realizacija svih strateških projekata –po izvorima financiranja, za 2013. godinu

OPIS	Izvori finansiranja	Planirano (KM)	Projekti koji su djelomično realizovani (KM)	Potpuno realizovani projekti (KM)	Udio djelomično realiziranog i realiziranog u planiranom – finansijska realizacija (%)
		1	2	3	(2+3)/1 x100
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	Budžet	1.310.590	0	1.282.079	97
	Ostali izvori	7.401.569	0	968.653	13
	Ukupno	8.712.159	0	2.250.732	25
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	Budžet	1.402.098	736.902	294.050	73
	Ostali izvori	2.604.000	1.451.795	150.000	61
	Ukupno	4.006.098	2.188.697	444.050	65
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklom god, a realiz. tek u 2013 g	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
UKUPNO		12.718.257	2.188.697	2.694.782	38

Tabela 8. Financijska realizacija strateških projekata u okviru ekonomskog sektora –po izvorima financ. za 2013.

OPIS	Izvori finansiranja	Planirano (KM)	Projekti koji su djelomično realizovani (KM)	Potpuno realizovani projekti (KM)	Udio djelomično realiziranog i realiziranog u planiranom – financijska realizacija (%)
		1	2	3	(2+3)/1 x100
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	Budžet	382.858	0	710.679	186
	Ostali izvori	571.242	0	409.242	72
	Ukupno	954.100	0	1.119.921	117
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	Budžet	480.729	146.419	294.050	91
	Ostali izvori	1.234.000	1.030.271	150.000	95
	Ukupno	1.714.729	1-176.690	444.050	94
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklom god, a realiz. tek u 2013 g	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
UKUPNO		2.668.829	1.176.690	1563.971	103

U sektoru ekonomskog razvoja, planirano je da se u 2013. godine implementira **38** projekata ukupne vrijednosti od **2.668.829,00** KM, od čega je učešće Općine **863.587,00** KM. U okviru ovog sektora implementirano je ukupno **68** projekata (veći broj manji projekata) u ukupnoj vrijednosti od 2.740.661 ,00 KM.

Tabela 9. Financijska realizacija strateških projekata u okviru društvenog sektora –po izvorima financ.,za 2013.

OPIS	Izvori finansiranja	Planirano (KM)	Projekti koji su djelomično realizovani (KM)	Potpuno realizovani projekti (KM)	Udio djelomično realiziranog i realiziranog u planiranom – financijska realizacija (%)
		1	2	3	(2+3)/1 x100
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	Budžet	324.732	0	371.400	114
	Ostali izvori	335.000	0	170.000	51
	Ukupno	659.732	0	541.400	82
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. godine	Budžet	393.447	280.483	0	71
	Ostali izvori	1.040.000	150.000	0	14
	Ukupno	1.433.447	430.483	0	30
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklom god, a realiz. tek u 2013 g	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
UKUPNO		2.093.179	430.483	541.400	46

U sektoru društvenog razvoja, planirano je da se u 2013. godine implementira **53** projekta ukupne vrijednosti od 2.093.179,00 KM, od čega je učešće Općine **718.179,00** KM. U okviru ovog sektora implementirano su **55** projekta ukupne vrijednosti od 971.883 KM.

Tabela 10. Financijska realizacija strateških projekata u okviru ekološkog sektora – po izvorima financiranja, za 2013. godinu

OPIS	Izvori financiranja	Planirano (KM)	Projekti koji su djelomično realizovani (KM)	Potpuno realizovani projekti (KM)	Udio djelomično realiziranog i realiziranog u planiranom – financijska realizacija (%)
		1	2	3	(2+3)/1 x100
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2013. godinu	Budžet	603.000	0	200.000	33
	Ostali izvori	6.495.327	0	389.411	6
	Ukupno	7.098.327	0	589.411	8
Višegodišnji projekti iz prethodnih godina koji se trebaju realizovati i tokom 2013. Godine	Budžet	527.922	310.000	0	59
	Ostali izvori	330.000	271.524	0	82
	Ukupno	857.922	581.524	0	68
Projekti predviđeni za realizaciju u proteklom god, a realiz. tek u 2013 g	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
Projekti u 2013. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	Budžet	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0
	Ukupno	0	0	0	0
UKUPNO		7.956.249	581.524	589.411	15

U sektoru zaštite i unapređenja životne sredine, planirano je da se u 2013. godini implementira **60** projekta ukupne vrijednosti od **7.956.249,00** KM, od čega je učešće Općine **1.130.922,00** KM. U okviru ovog sektora implementirano je **26** projekta ukupne vrijednosti od 1.170.935 KM. Važno je istaći da je u okviru ovog sektora planiran 41 projekat (projekti deminiranja i tehničkog izviđanja), ukupne vrijednosti od 6.104.327,00 KM koji nisu planirani u budžetu Općine a koji se kandiduju prema drugim izvorima financiranja. Za navedenu grupu projekata nisu obezbjeđena sredstva za implementaciju u 2013.godini i isti se prenose u naredni okvirni period.

Realizovani projekti po implementacijskim partnerima

Nosilac implementacije svih projekata iz Strategije razvoja u 2013. godini bila je općina Gračanica, odnosno službenici organa općine Gračanica kao koordinatori konkretnih projekata. S obzirom na ograničene implementacijske kapacitete poslovnog i NVO sektora, općina Gračanica je u njima mogla imati partnere u procesu implementacije projekata.

Ključni rezultati i ostvareni progres

Općina Gračanica je krajem mjeseca oktobra 2013. godine (uz reviziju napravljenu početkom januara 2014) izvršila analizu implementacije projekata ili mjera za tekuću godinu, na T1 - obrascima, koji su kao alat obezbjeđeni u okviru druge faze ILDP projekta, koji implementira UNDP sa partnerskim općinama u BIH. Na osnovu svih prikupljenih i obrađenih podataka o implementaciji projekata u izvještajnom periodu može se zaključiti da se **godišnji rezultati** rada ogledaju prvenstveno u izgrađenoj **čvrstoj infrastrukturi (vodovod, putevi, mostovi, itd.)**. U skladu sa tim, ostvaren je i određeni progres u odnosu na set sektorskih ciljeva, prevashodno onih ekonomskog i društvenog

sektora koji se oslanjaju na razvoj infrastrukture. Međutim, **projekti koji su implementirani u 2013. godini ne doprinose dovoljno ostvarenju postavljenih strateških ciljeva.** S obzirom da su definisani projektni i drugi indikatori često teško mjerljivi teško je sam progres prikazati na kvantitativan, odnosno mjerljiv način, pa bi u narednom periodu trebalo razmotriti mogućnost redefinisanja postavljenih indikatora.

Planom implementacije za 2013.godinu predviđena je implementacija ukupno 151 projekata, i to 38 iz ekonomskog sektora ,53 iz društvenog sektora i 60 iz ekološkog sektora. Ukupno je implementirano 149 projekata, i to 68 projekata iz ekonomskog sektora, 55 iz društvenog sektora i 26 iz ekološkog sektora. Nažalost, uslijed nedostatka sredstava, u izvještajnom periodu nisu implementirani neki manji projekti koji se odnose na projekte putne infrastrukture, vodosnabdjevanja, rekonstrukcije društvenih domova, i dr. U manjem obimu su implementirani i projekti deminiranja za koje se sredstva obezbjeđuju sa viših nivoa vlasti. Inače pitanje finansiranja deminiranja nije adekvatno regulisano na državnom nivou.

U narednom tekstu bi na osnovu prethodno definisanih indikatora na sektorskom nivou trebalo predstaviti ostvareni progres po sektorskim ciljevima. Međutim , polazeći od toga da praktično svi indikatori na nivou sektorskih ciljeva, izuzev prvog indikatora u okviru ekonomskog sektora, nisu mjerljivi (uzmimo za primjer drugi indikator na nivou sektora okoliša koji glasi : “ Unaprijeđen sistem upravljanja otpadom, vodom i zrakom do 2015. godine”), kao i da mjerenje indikatora na programsko – projektnom nivou uglavnom nije vršeno, osim kod infrastrukturnih projekata (asfaltiranje puteva, vodovodi , mostovi i sl.), ostvareni progres na sektorskom nivou teško je izmjeriti na predviđeni način, pa smo se odlučili isti predstaviti kao količnik planiranih projekata u strategiji razvoja za period 2011 -2015. godina i realizovanih projekata u 2013. godini, svjesni pri tom činjenice da svi projekti ne doprinose podjednako ostvarenju sektorskih ciljeva , te da implementacija definisanih projekata u strategiji razvoje ne znači i neposredno ostvarenje postavljenih sektorskih ciljeva. Ovakav pristup neće prikazati ostvareni progressa u izvještajnom periodu na najprecizniji način.

Ekonomski razvoj definisan je u šest sektorskih ciljeva kojima se (potpuno ili djelomično) ostvaruju strateški ciljevi SC1, SC2, SC3 i SC4.

Prvi sektorski cilj „Unaprijeđenje biznis infrastrukture u skladu sa prostorno planskom dokumentacijom do 2015.godine“: postignut je napredak od 90%. U toku 2013.godine implementirano je 90% projekata iz programa cestovne infrastrukture koji se odnose na rekonstrukcije i sanacije ulica, puteva u mjesnim zajednicama, (Gračanica, Malešići, Pribava, Donja Orahovica, Lendići , Stjepan Polje,Lukavica) i projekata iz programa rasvjete implementirani su projekti rasvjete u MZ Piskavica i MZ Škahovica i Gračanica), a koji su važni za poslovni sektor općine.

Drugi sektorski cilj „Promocija imidž Općine kao poduzetničkog centra“ ostvaruje se relativno uspješno. Nastavljena je promocija imidža općine kao poduzetničkog centra naročito kroz projekat sajмова održanih u 2013 („Grapos-expo“, Sajma Stočarstva, Gračaničkog vašera i dr.) i projekte međunarodne saradnje sa bratimljenim gradovima putem kojih se osigurala posjeta nekoliko privrednih delegacija s predviđenim širenjem privredne suradnje na svim poljima u idućoj godini..

Treći sektorski cilj „Razviti 800 tržišno orijentisanih i održivih registriranih poljoprivrednih gazdinstava“. Postignut je značajan napredak. Povećan je broj registrovanih poljoprivrednih proizvođača za 163 (sa 1711 prema podacima sa 01.01.2013.god. na 1.874 prema podacima sa 01.01.2014. godine). Zemljoradnička zadruha „Gračanka „Gračanica izgradila je hladnjaču za voće i

povrće kapaciteta 300 tona. Udruženje poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara organizovalo je edukaciju poljoprivrednih proizvođača s učešćem više od petine registrovanih proizvođača. Međutim, nije implementiran projekat protivgradne zaštite u vrijednosti od 248.000,00 KM, a nisu pokrenuti ni projekti Gradske tržnice i pijace, Mini mljekare za proizvodnju sira, Uređenje zelene pijace niti projekat Izgradnje infrastrukture za navodnjavanje poljoprivrednih kultura u MZ D.Lohinja, Pribava, Gračanica, S.Polje, Džakule i Dobrovci.

U okviru **četvrtog sektorskog cilja** „U sistemu daljinskog grijanja 80% privrednih subjekata do 2015. godine“, krajem 2013.godine ostvaren je progres od 30% projekta „nastavka toplifikacije grada“, koji se nastavlja u 2014.godini. Ovaj projekt doprinosi ostvarenju i strateškog cilja 2 iz sektora okoliša. Efekti realizacije vide su u pokazateljima smanjenja zagađenja u zraku što se pozitivno odrazilo na ljude i okolinu. Rezultat realizacije projekta je prevashodno čista okolina i zrak. Takođe, jedan od bitnih ciljeva je da se zagrijavanje stambenih i proizvodnih objekata vrši sa jednog centralizovanog mjesta koje će ispuniti sve neophodne kriterije i preduslove za čistu i ekološku proizvodnju toplotne energije, a koja bi ujedno bila i ekonomski isplativa za sve učesnike. Količina zagađujućih čestica koje se izbace u zrak je uvelike smanjena samim time što se zagrijavanje objekata obavlja sa jednog mjesta, a da su količine energenta za zagrijavanje – uglja u objektima koji se trenutno daljinski zagrijavaju smanjene za oko 5500 tona. Glavni nosioci ovog projekt su firma Eko Toplane doo iz Gračanice kao i općina Gračanica kao partner u projektu.

U okviru **petog sektorskog cilja** „regulisati korito rijeke Sokoluše u zoni plavljenja u dužini od 300 m“, u 2013.godini implementiran je **samo jedan projekt** od ukupno 6 planiranih projekata, s marginalnim rezultatima..

Naposljetku, u okviru **petog indikatora** SC4 na nivou sektorskog cilja „Izgradnja zatvorenog bazena i smještajnih kapaciteta u funkciji razvoja zdravstvenog i banjskog turizma do 2015.godine“, u toku 2013.godine nije ostvaren progres jer je kapital firme Terme doo u privatnom vlasništvu a koncesiju na izvorište termalnih voda je data firmi Terme na 30 godina. Uticaj na razvoj moguć je jedino preko koncesije.

Društveni razvoj definisan kroz strateški cilj 5 u okviru kojeg je definisano pet sektorskih ciljeva.

U okviru **prvog sektorskog cilja** „Unaprijediti sektor socijalne zaštite za 30% do 2015.godine“, u toku 2013.godine ostvaren je neznatan progres, ali su usvojeni akcioni planovi koji nisu bili planirani akcionim planom za 2013.godinu. To su Akcioni plan za unapređenje položaja žene u ruralnim područjima Općine Gračnica za 2014-2016.godinu, kao i Politika socijalnog uključivanja Općine Gračnica za period 2014-2018.godine. U toku je izrada akcionog plana za „Najbolji model zapošljavanja osoba sa invaliditetom, baziran na analizi isplativosti“. Navedeni akcioni planovi sadrže mjere i aktivnosti koje je potrebno implementirati u narednom periodu da bi se postiglo unapređenje kako društvenog tako i ekonomskog sektora. Veća briga za mlade ostvaruje se najvećim dijelom preko NVO-a a posebno preko NVO „Anea“ Gračnica, „Gračaničko keranje“, i drugih NVO u MZ čiji se rad podstiče potporom iz budžeta Općine primjenom kriterije rodno odgovornog budžetiranja pri raspodjeli sredstava po javnim pozivima, kao i preko sportskih NVO, izdvajanjem za volontiranje mladih u cilju sticanja uslova za zapošljavanje i dr. U periodu od 2011-2013.povećan je broj odobrenih projekata nevladinim organizacijama sa 5 na 18 a povećan je i ukupan fond sredstava sa 13.000,00 KM na 32.300,00 KM, što predstavlja povećanje od 148 %. Naime u periodu 2011,2012,2013.godine Općina Gračnica je sufinansirala projekte NVO i odobrila 68.300, KM. U 2011.godini odobreno je 5 projektnih prijedloga u ukupnom iznosu od 13.000,00KM. U 2012.godini

odobreno je ukupno 15 projekata u ukupnoj vrijednosti od 23.000,00 KM a u 2013.godini odobreno je 18 projekata u ukupnom iznosu od 32.300, 00 KM .

U okviru **drugog sektorskog cilja** „Poboljšati uslove za rad i povećanje obuhvatnosti djece u obrazovnim ustanovama do 2015.godine“, u toku 2013.godine nije postignut značajan progres mada je izvršena rekonstrukcija vodovodne mreže za ambulantu i OŠ u MZ Malešići. Za stipendiranje učenika i studenata izdvojeno je ukupno 96.0000 KM i odobreno ukupno stipendija 93 stipendije učenicima i studentima . Broj i visina stipendija se nisu promjenile u odnosu na 2012.godinu.

U okviru **trećeg sektorskog cilja** „Unaprijediti sportsko-kulturni život u općini do 2015.godine“, u toku 2013.godine preko NVO i Sportskog saveza implementirani su projekti koji doprinose unaprijeđenju sportsko-kulturnog života u općini. (Rekonstrukcija nogometnog igrališta Luke Gračanica, rekonstrukcija igrališta u MZ Malešići).Nisu završeni projekti sportskih poligona u MZ Buk i Gornjim Dobarovcima.

Četvrti sektorski cilj donio je progres. Implementiran je projekt proširenja objekta porodične medicine u naselju Polje u MZ Stjepan Polje, što je i bilo zacrtano.

U okviru **petog sektorskog cilja** „ Unaprijediti rad lokalne uprave-povećati efikasnost i kvalitet rada općinskih službi za 20% do 2015.godine“, u toku 2013.godine u oblasti informatike u Općini Gračanica ostvaren je progres od 10% . Početkom 2013. godine Općina Gračanica stavila je u upotrebu novi softver za katastar, čime se pridružila projektu jedinstvenog katastra Federacije BiH. Na taj način, omogućeno je sjedinjavanje katastarskih podataka Federacije BiH i njihova internetska prezentacija. Tokom 2013. godine izvršena je i provjera elektronskih podataka matičnih evidencija i njihova prilagodba za priključenje federalnom Matičnom registru, koji će omogućavati izdavanje izvoda iz matičnih knjiga na području Federacije BiH bez obzira na mjesto upisa. U 2013. godini Općina Gračanica nabavila je novi softver za upravljanje finansijama, te elektronsko vođenje finansija prilagodila zakonom propisanom model u trezorskog poslovanja. Multimedijalna sala Općine Gračanica u toku 2013. godine opremljena je mikrofona, a tokom godine kroz samostalne nabavke i donacije nabavljen je i 1 laptop, 1 desktop računar , skener, matrični štampač, laserski štampač , fotoaparati, GPS uređaj za potrebe rada katastra, te GIS softvare koji će omogućiti mjerenje potrošnje električne energije na javnim objektima i školama u cilju poboljšanja energetske efikasnosti na općini Gračanica. U toku 2013.godine **nije** pokrenut projekat Završetka izgradnje nove zgrade općine koji je od izuzetnog značaja za poboljšanje uslova rada svih uposlenika organa uprave. Unapređenje rada organa uprave Općine Gračanica ostvaruje se i kontinuiranom edukacijom svih zaposlenih uz softversku i hardversku podršku.

Sektor unapređenja i zaštite okoliša definisan je strateškim ciljevima SC2 i SC3 .

U okviru **prvog sektorskog cilja** „Unaprijediti sistem upravljanja otpadom, vodama i zrakom do 2015.godine“, u toku 2013.godine postignut je progres implementacijom 12 od 14 projekata vodovoda što čini 67% planirane vrijednosti projekata (Istražne bušotina Pašalići, Vodovodna mreže u Babićima, vodovod u mjesnim zajednicama Vranovići, Donja Lohinja, Pribava, Donja Orahovica, Doborovci, Rašljeva , malešići i Piskavica. Izvođenje radova na upajanju nove bušotine i nabavka pumpe za vodovod u MZ G.Orahovica). U cilju unapređenja upravljanja zrakom u toku 2013.godine postignut je progres od cca 5% implementacijom projekata iz Programa energetske efikasnosti , koji doprinose smanjenju gubitaka u potrošnji energije a to su projekti: Postavljanje termo-fasade na objektu obdanište "Naša djeca " u Gračanici , Zamjena stolarije na objektu obdaništa "Naša djeca" u Gračanici ,projekat"PROGRES" - postavljanje solarnih kolektora i fotonaponskih modula na objektu

sportska sala "LUKE" Gračanica i Energetski pregled objekta sportska sala "LUKE" u Gračanici, Energetski pregled JU "BKC" Gračanica, projekat PROGRES - Godina energetske efikasnosti u kantonu Tuzla - sistematsko upravljanje potrošnjom energije u koji će biti uloženo cca 50.000,00 KM na zamjeni ulične rasvjete sa ciljem uspostave sistematskog upravljanja potrošnjom energije i stvaranje baze podataka. Izrada energetskog sertifikata za objekat obdaništa "Naša djeca" u Gračanici (Prvi energetski certifikat na našoj općini), projekat "REMIDA"(Izrada "SEAP")

Drugi sektorski cilj „Poboljšanje vodosnabdjevanja na teritoriju općine Gračanica“: u toku 2013.godine Tim za projekte EIB-Evropske Investicijske Banke je aktivno radilo na pripremi projekta „Poboljšanje vodosnabdjevanja općine Gračanica i dogradnja kanalizacionog sistema općine Gračanica“ – projekat ukupne vrijednosti od 6.941.240,00 KM. Projekat je započeo Odlukom o prihvatanju kredita Evropske investicijske banke (EIB) ,(odluka Općinskog vijeća broj 01-05-05154-2011 od 28.12.2011.godine). Ovom odlukom općina Gračanica ušla je u proces zaduženja kod Evropske investicijske banke(EIB) za projekat „ Poboljšanje vodosnabdjevanja općine Gračanica i dogradnja kanalizacionog sistema općine Gračanica“, kredit od 2.275.319,00 EUR (4.450.13716 KM po srednjem kursu Centralne banke BiH, sa rokom otplate od 25 godina, grace eriodom 6 godina). U periodu implementacija projekat je predvidio kontribuciju općine od 1.273.681,00 EUR. Ova kontribucija se sastoji od predhodnih investicija u sektoru vodosnabdjevanja i kanalizacije u iznosu od 840.000,00 EUR , i budućih ulaganja od 433.681,00 EUR koja će se obezbjediti iz budžeta ili drugih izvora.

U okviru **trećeg sektorskog cilja** „Zaštićena i očuvana kulturna baština , uređena izletišta i zelene površine na području općine do 2015.godine“, u toku 2013.godine ostvaren je neznatan progres implementacijom projekta džamije Lipa , džamije Lukavica, spomen obilježja u MZ Miričina i Škahovica, sanacija i projektovanje Stare kuće Mare Popović.

Na koncu, u okviru četvrtog sektorskog cilja „Općina Gračanica bez mina do 2015. godine na površinama Prve kategorije“, u toku 2013.godine završena su 2 projekta deminiranja područja (Gornji Skipovac 1 i Gornji Skipovac 2) ukupne površine od 126.898 m² i cijene koštanja od 324.122,824 KM što je 6,5% od ukupne površine I kategorije.U 2012.godini završen je 1 projekat deminiranja područja Lendići Dubrave ukupne površine od 80.825 m² i cijene od 161.650,00 KM, što je 6,9% od ukupne površine I kategorije.Finansiranje ovih projekata je 90% donacija Njemačke Vlade i 10 % Općine i TK-KUCZ Tuzla.U poređenju sa 2012.godini vidi se da je došlo do povećanja površina I i II kategorije, a to je razlog što se vrši prekategorizacija iz III kategorije, kako bi se uradili projekti deminiranja i ušli u prijedloge liste prioriteta deminiranja.

Osvrt na ostvareni kumulativni progres u prve tri godine implementacije

Generalno, najveći progres ostvaren je u oblasti ekonomskog razvoja, a posebno u ostvarenju trećeg strateškog cilja, U periodu 2011-2013.godine implementirano je ukupno 56 projekata (35% projekata su višegodišnji projekti), što predstavlja 26% od 218 planiranih projekata prema strategiji za 2011-2015.godinu a finansijski 28% od planirane vrijednosti za 2011-2015.godinu. Od ukupno 92 projekta planiranih za 2011-2013.godinu implementirano je 65 projekata , što je 60% u odnosu na plan za isti period, a 52% u odnosu na planiranu vrijednost projekata. Procenat realizovanih projekata je najveći u oblasti programa cestovne infrastrukture, programa rasvjete , programa klizišta .

U okviru prvog strateškog cilja koji se odnosi na privlačenje investitora i povećanje zaposlenosti postignuti su relativno dobri rezultati. Promocija imidža općine je nastavljena kroz dva najvažnija projekta sajмова (sajam poduzetništva i obrata „Grapos-expo“ i Izložbu stočarstva Gračanica i Doboј Istok, Gračanički vašer, promocija preko NVO a posebno preko NVO „Gračaničko keranje“, „Udruženja poljoprivrednika poljoprivrednih inženjera i tehničara , NVO „ANEA“ i dr.), razvoja saradnje sa bratimljenim gradovima i dr. Drugo, od početka implementacije strategije 2011.godine, započeo je proces registracije poljoprivrednih gazdinstava, uspostavljen je registar poljoprivrednih proizvođača, usvojen sistem poticaja i kriteriji za poticaj poljoprivredne proizvodnje na području općine, razvijeno je partnerstvo u radu sa Udruženjem poljoprivrednike, što je između ostalog uticalo da se u periodu 2011-2013. godine u registar upiše 1874 poljoprivrednih gazdinstava . Nadalje, nastavljen je projekat toplifikacije grada Gračanice, mada je do zastoja došlo u 2012.godini zbog nedostatka sredstava sa viših nivoa vlasti , ali je isti nastavljen u krajem 2013. godine i nastavlja se u narednoj godini. Međutim , rezultati u okviru sektorskog cilja regulisanje korita rijeke Sokoluše u zoni plavljenja u dužini od 300 m su skromni može se reći i zanemarivi u odnosu na plan. Posebno naglašavamo kako, nažalost, nije ostvaren nikakav progres u ostvarenju strateškoga cilja SC4 koji se odnosi na termalne vode i druge resurse u funkciji razvoja turizma i na sektorski cilj „Izgradnje zatvorenog bazena i smještajnih kapaciteta u funkciji razvoja zdravstvenog i banjskog turizma do 2015.godine. Razlog je što je koncesija na termalne izvore vode data privatnoj firmi „Terme“d.o.o., a općina nema uticaja na ulaganje u razvoj niti mehanizama kontrole osim oduzimanja koncesije.

Progres je djelomično ostvaren i u oblasti društvenog sektora, odnosno petog strateškog cilja koji se odnosi na bolju upravu, uređen društveni sektor, veću brigu za mlade i osjetljive kategorije. Strateškim dokumentom predviđena je implementacija ukupno 106 projekata u oblasti društvenog sektora, od čega je od momenta usvajanja Strategije implementirano 65 projekata, što je 61% u odnosu na plan a 41% u odnosu na planiranu vrijednost projekata za 2011-2015.godinu. Najveći progres ostvaren je u okviru trećeg i petog sektorskog cilja. U okviru trećeg sektorskog cilja koji se odnosi na unapređenje sportsko kulturnog života u općini gdje je od ukupno planiranih 53 implementirano 31 projekat što je 58% u odnosu na plan, a koji se odnose na završetak projekta odnosno pokrivanje PKSC-Privredno kulturnog i sportskog centra Gračanica, kao rekonstrukciju i izgradnju poligona u mjesnim zajednicama, mjesnih domova kulture, programe za mlade volontiranje, edukacije, informisanje) i sl. Manji napredak je ostvaren i u petom sektorskom cilju, koji se odnosi na unapređenje rada lokalne uprave. Naime u okviru ovog sektora ostvaren je napredak u programu uvođenja nove informacione tehnologije (softveri za odjel budžeta i računovodstva, i katastra), informatičke opreme i edukacije zaposlenih. Najmanji napredak je ostvaren u okviru prostornih , tehničkih i materijalnih uslova za rad općinske uprave (nisu završeni projekti: sprat nove zgrade općine, opremanje civilne zaštite, opremanje prostorija mjesnih ureda i dr). Vrlo mali napredak ostvaren je u sektorskom cilju unapređenja sektora socijalne zaštite za 30% do 2015.godine, gdje je implementirano 3 od 6 projekata odnosno 21% ukupno planirane vrijednost projekata. U sektorskom cilju „poboljšati uslove rada i obuhvatnosti djece u obrazovanju“ ostvaren je određeni napredak gdje je implementirano 6 od 7 projekata, što je 85% u odnosu na plan, a 57% u odnosu na planiranu vrijednost projekata. U četvrtom sektorskom cilju koji se odnosi na unapređenje uslova rada i usluga u sektoru zdravstva postignut je progres (implementiran je projekt proširenja objekta porodične medicine u naselju Polje u MZ Stjepan Polje).

Progres je ostvaren i u sektoru unapređenja i zaštite okoliša odnosno u okviru drugog strateškog cilja, gdje je od momenta usvajanja Strategije implementirano ukupno 66 od planiranih 108 projekata, što

je 61% u odnosu na planirani broj projekata a samo 11% u odnosu na planiranu finansijsku vrijednost projekata. Razlog tome je spora implementacija projekata deminiranja i tehničkog izviđanja uslovljena smanjenim dodatorskim sredstvima, što se odnosi na sektorski cilj 4. U prvom sektorskom cilju koji se odnosi na unapređenje sistema upravljanja otpadom, vodom i zrakom, implementirano je svega 12% ukupno planirane vrijednosti projekata (nisu implementirani projekti sanacije deponije i obezbjeđenja nove lokacije deponije, ali je donesena odluka OV za uključivanje u projekt regionalne deponije Dobj). U okviru ovog sektora najviše se radilo na projektima iz programa sanacije gubitaka vode (implementirano je 9 od 13 planiranih projekata), programa izgradnje novih vodovodnih mreža (implementirano 11 od 22 planirana projekta), i projektima energetske efikasnosti (projekti IPA „Remida „ i „Progres“). Nadalje, progres je ostvaren u okviru drugog sektorskog cilja koji se odnosi na poboljšanje vodosnabdjevanja na teritoriji općine Gračanica implementirano je 29 od 43 planiranih projekata što je 67% u odnosu na planirani broj projekata ili 30% ukupno planirane vrijednosti projekata. U toku 2013.godine započete su aktivnosti na implementaciji projekta „Poboljšanje vodosnabdjivanja općine Gračanica i dogradnja kanizacionog sistema općine Gračanica“, projekat ukupne vrijednosti od 6.941.240,00 KM, sa učešćem Općine Gračanica od 2.491.103,30 KM od toga (učešće u predhodnom periodu 848.206,22 KM). Projekat će se implementirati iz kredita Evropske investicijske banke sa grejs periodom od 6 godina. Implementacijom ovog projekta u naredne tri godine poboljšat će se vodosnabdjevanje i izvršiti dogradnja kanizacionog sistema. Progres je ostvaren i u okviru trećeg sektorskog cilja koji se odnosi na zaštitu i očuvanje kulturne baštine u uređenje izletišta i zelene površine na području općine, implementirano je 13 od 16 planiranih projekata, što je 81% u odnosu na planirani broj projekata ili 67% u odnosu na planiranu vrijednost projekata (projekti iz programa zaštite i revitalizacije spomenika kulture, „program uređenja izletišta i programa uređenja zelenih površina)

Napredak je ostvaren i u okviru četvrtog sektorskog cilja koji glasi „Općina Gračanica bez mina na površinama I kategorije“, implementirano je svih 9 planiranih projekata. Međutim na izdvojenoj listi projekata nalazi se cca 20 projekata deminiranja i tehničkog izviđanja u ukupnoj vrijednosti od cca 6,00 miliona KM, za koje se traže donatorska sredstva. Inače kvalitetni i sigurni izvori za finansiranje ove vrste projekata nisu riješeni na državnom nivou.

Vertikalna usklađenost i međusobni uticaj sektorskih projekata

Budžet općine Gračanica za 2013. godinu planiran je u iznosu od **11.561.194,00 konvertibilnih maraka** a izvršen je sa 87,4 % u iznosu od 10.108.978,00 KM. S obzirom da iz vlastitih sredstava nismo u mogućnosti značajnije finansirati razvoj lokalne zajednice, implementacija projekata definisanih u strategiji razvoja uslovljena je u najvećoj mjeri obezbjeđenjem finansijskih sredstava iz eksternih izvora, uglavnom sa viših nivoa vlasti (Tuzlanski kanton i Federacija BiH), kao i kroz projektno finansiranje. Tako je, od ukupne finansijske vrijednosti realizovanih projekata u 2013. godini koja iznosi **4.883.479,00 KM**, iz vlastitih sredstava izdvojeno **2.313.031,00 KM (47,3%)** a iz eksternih izvora **2.570.448,00 KM (52,6 %)**.

U toku 2013.godine je implementiran značajan broj projekata, a dio njih svakako ima i određeni međusektorski uticaj. To su prije svega projekti vodosnabdjevanja, putne infrastrukture, toplifikacije grada Gračanice, projekti za mlade i projekti podsticaja poljoprivrede.

Osvrt na generalne makroekonomske indikatore

Općina Gračanica spada u red srednjih općina u Federaciji BiH, kako po teritoriji (**219,5 Km²**) tako i po broju stanovnika (**48.395 popisanih osoba, 15.137 domaćinstava sa 20.160 stanova**). (Izvor podataka: Saopštenje broj 1. Agencije za statistiku BiH, Sarajevo od 05.11.2013.godine – Preliminarni rezultati popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH u 2013.godini).

Na osnovu stepena razvijenosti razvrstana je u red **razvijenih**, općina, sa indexom razvijenosti od 117,3 i nalazi se na 14, mjestu od 79 općina u Federaciji BiH. (Izvoru podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja Sarajevo „Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH za 2012.godinu“)

Kretanje važnih makroekonomski pokazatelji u prethodne tri godine, koji se odnose na općinu Gračanica sa uporednim podacima za Tuzlanski kanton, predstavljeni su u narednoj tabeli:

OSNOVNI INDIKATORI RAZVOJA OPĆINE GRAČANICE I TUZLANSKOG KANTONA
(period 2010.-2012.godine)

Red. Br.	Indikatori razvoja	Općina Gračanica			Tuzlanski kanton		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012
1	Površina	220	220	220	2.649	2.649	2.649
2	Stanovništvo	52.212	52.319	52.426	499.000	499.000	499.000
3	Gustina naseljenosti				188	188	188
4	Broj zaposlenih	8.196	8.377	8.346	82.636	82.946	80.767
5	Broj nezaposlenih	8.857	8.968	9.350	92.037	95.194	98.289
6	Radna snaga-broj	17.053	17.345	17.696	174.673	178.140	179.056
7	GDP u hiljadama	169.240	175.428	180.065	2.512.000	2.592.000	2.586.000
8	Investicije u hiljadama KM				392.000	405.000	404.000
9	Stepen investiranja				16	16	16
10	Stepen zaposlenosti u % u odnosu na ukupan br.stan.	16	16	16	17	17	16
11	Stepen nezaposlenosti u %	52	52	53	53	53	55
12	GDP po stanovniku u KM	3.241	3.353	3.435	5.034	5.194	5.117
13	Izvoz robe u hiljadama KM	137.384	155.223	150.253	1.025.000	1.136.000	980.000
14	Uvoz robe u hiljadama KM	153.859	176.474	180.659	1.247.000	1.389.000	1.258.000
15	Stepen pokrivenosti uvoza izvozom u %	89	88	83	82	82	78
16	Fizički obim ind. Proizvodnje.				105	109	101
17	Prosječna plaća u KM	533	526	524	734	734	735
18	Prosječna penzija u KM	309	321	321	302	316	362
19	Broj penzionera	3.737	5.067	5.197	64.953	65.897	66.679
20	Broj zaposlenih/penzioner	2,30	1,65	1,60	1,42	1,258	1,474
21	Ukupan procenat poreza i doprinosa na i iz plaće			68,50%			68,50%

Izvor podataka: Dokument „makroekonomski pokazatelji po kantonima za 2010.,2011.,2012. godinu-federalni zavod za programiranje razvoja F BiH.

Napomena: Podaci za 2013.godinu će biti objavljeni u mjesecu junu 2014.godine.

Osvrt na Institucionalne kapacitete općine

Općinska administracija u općini Gračanica je fleksibilna i spremna na promjene, odnosno poboljšanja. U okviru organizacijske strukture egzistiraju **četiri službe sa 9 odjeljenja, Stručna služba Općinskog vijeća i Kabinet načelnika**. Poslovi relevantni za implementaciju strategije razvoja su podijeljeni između **5 odjeljenja** (Odjeljenje za budžet i finansije, Odjeljenje za poduzetništvo i lokalni razvoj, Odjeljenje za društvene djelatnosti, boračko invalidsku zaštitu i zajedničke poslove, Odjeljenje za prostorno uređenje i građevinske poslove i Odjeljenje za civilnu zaštitu), ali i četiri **zamjenika načelnika** općine.

Odjeli u okviru općinske administracije vrše aktivnosti vezane za pojedinačne sektore koji se obuhvataju okvirom svoje nadležnosti. Postojećim organizacijskim rješenjem nadležnosti za poslove i zadatke vezane za implementaciju strategije razvoja **nisu** objedinjene u okviru jedne centralne jedinice, čime je cjelokupan proces koordinacije planiranja, sprovođenja i praćenja i vrednovanja strateških planova prepušten dobroj volji uposlenika i snažnoj koordinirajućoj ulozi načelnika i zamjenika načelnika.

U cilju poboljšanja postojećeg stanja i otklanjanja uočenih ograničenja u oktobru 2013.godine usvojen je i objavljen novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Gračanica. Novim Pravilnikom utvrđena je nova organizacijska šema i raspodjela odgovornosti u okviru četiri službe, trinaest odsjeka, Stručne službe Općinskog vijeća, Kabineta načelnika sa dva odsjeka, Sportske sale i Sekretara organa državne službe. Poslovi relevantni za implementaciju i praćenje strategije razvoja su podijeljeni između 11 odsjeka (Odsjek za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, Odsjek za upravljanje lokalnim razvojem, Odsjek za budžet i javne nabavke, Odsjek za trezor i računovodstvo, Odsjek za prostorno uređenje, Odsjek za stanbeno komunalne poslove i zaštitu okoliša, Odsjek za upravu i društvene djelatnosti, Odsjek za boračko-invalidsku zaštitu, pitanje raseljenih i zajedničke poslove, Odjeljenje za civilnu zaštitu i Odjeljenje za zaštitu od požara i vatrogastvo, Odsjek za opće poslove, odnose sa javnošću i informacione tehnologije, Odsjek za razvojne projekte i evropske integracije), ali i četiri pomoćnika načelnika i šefa kabineta.

Novim Pravilnikom Odjeljenje za poduzetništvo i lokalni razvoj je podijeljeno na dva odjeljenja: Odsjek za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj i Odsjek za upravljanje lokalnim razvojem.

Dakle, nije došlo do bitnih promjena vezanih za odsjek u čijoj nadležnosti je implementacija strategije razvoja. Zadržan je nivo organizacije odjeljenje-Odsjek za upravljanje lokalnim razvojem u okviru Službe za poduzetništvo lokalni razvoj i finansije sa četiri zaposlenika od kojih je 3 sa VSS i jedan sa SSS. (Šef Odsjeka, Viši stručni saradnik za upravljanje razvojem, Stručni saradnik za podsticanje razvoja i Viši referent za statistiku).

Uspješno upravljanje lokalnim razvojem u ovako postavljenoj vrlo složenoj organizaciji moguće je ostvariti samo uspostavljanjem i primjenom kvalitetnog softvera za automatsku obradu podataka iz obrazaca T1-obrazac za projekte, usvajanjem i primjenom Pravilnik i procedura za praćenje realizacije svih ugovora i Plana internog i eksternog komuniciranja i izvještavanja.

Implementacijski kapaciteti socio-ekonomskih partnera (NVO/poslovni sektor i drugi akteri) su nažalost skromni, tako da je mogućnost međusobne saradnje i privlačenja dodatnih sredstava za realizaciju strategije razvoja dobra prilikom realizacije pojedinih projekata.

5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Nakon analize prikupljenih informacija i podataka vezanih za dinamiku i finansijsku implementaciju projekata i mjera definisanih strategijom, opći je zaključak da se relativno dobro planiraju projekti za implementaciju iz svih sektora razvoja, ali se uglavnom oslanjaju na potpore viših nivoa. Iz navedenog razloga 50% projekata nije realizovano, prije svega projekti zaštite okoliša-deminiranje i tehničko izviđanje.

Analizom prikupljenih informacija i podataka vezanih za dinamiku i finansijsku implementaciju projekata i mjera definisanih Planom implementacije za 2013. godinu konstatirano je da je navedenim planom predviđena implementacija **151** projekta ukupne vrijednosti **12.718.257,00 KM**. Od toga 41 projekat ukupne vrijednosti od **6.104.327,00 KM** su projekti zaštite okoliša (deminirane i tehničko izviđanje) za koje se traže sredstva iz drugih izvora i nisu podržani sredstvima budžeta.

Od **151** planiranog projekta, implementirano je ukupno **149** projekata, što je oko **98 %** u odnosu na ukupan broj projekata, u vrijednosti od **4883.479,00 KM**, što je **38,3 %** u odnosu na projektirani finansijski okvir.

Od ukupnog broja implementiranih projekata u 2013. godini, **10** projekta su novi projekti koji kao takvi nisu bili predviđeni strategijom i planom implementacije, ali su uvršteni za realizaciju u budžetu 2013.godine.

U sektoru ekonomskog razvoja, planirano je da se u 2013. godine implementira **38** projekta ukupne vrijednosti od **2.668.829,00 KM**, od čega je učešće Općine **863.587,00 KM**. U okviru ovog sektora implementirano je ukupno **68** projekata ukupne vrijednosti od **2.740.661 KM**, što je **103 %** od planirane vrijednosti.

U sektoru društvenog razvoja, planirano je da se u 2013. godine implementira **53** projekta ukupne vrijednosti od **2.093.179,00 KM**, od čega je učešće Općine **718.179,00 KM**. U okviru ovog sektora implementirano su **55** projekata ukupne vrijednosti od **971.883 KM**, što je **46 %** od planirane vrijednosti.

U sektoru zaštite i unapređenja životne sredine, planirano je da se u 2013. godini implementira **60** projekta ukupne vrijednosti od **7.956.249,00 KM**, od čega je učešće Općine **1.130.922,00 KM**. U okviru ovog sektora implementirano je **26** projekata ukupne vrijednosti od **1.170.935,00 KM**, što je **15 %** od planirane vrijednosti. Važno je istaći da je u okviru ovog sektora planiran 41 projekat (projekti deminiranja i tehničkog izviđanja), ukupne vrijednosti od **6.104.327,00 KM** koji nisu planirani u budžetu Općine a koji se kandiduju prema drugim izvorima finansiranja.

Od ukupne finansijske vrijednosti realizovanih projekata u 2013. godini koja iznosi **4.883.479,00 KM**, iz vlastitih sredstava izdvojeno je **2.188.697,00** (47,4%) a iz eksternih izvora **2.694.782,00 KM** (52,6 %).

Važno je istaći da je u okviru ovog sektora planiran 41 projekat (projekti deminiranja i tehničkog izviđanja), ukupne vrijednosti od **6.104.327,00 KM** za koje nije planirano učešće budžeta Općine a koji se kandiduju prema drugim izvorima finansiranja.

Iz navedenog proizilazi da je Planom implementacije za 2013. godinu predviđeno da se implementira nerealno veliki broj projekata, te da će značajan dio njih pretrpjeti korekciju perioda implementacije.

Razlog za odlaganje implementacije velikog broja projekata jeste nedostatak vlastitih sredstava u budžetu općine za realizaciju projekata i uvijek prisutna neizvjesnost i nesigurnost kada je u pitanju namicanje sredstava iz eksternih izvora.

Imajući u vidu sve navedeno, neophodno je:

- Izraditi Plan implementacije za 2014.godinu i okvirni plan za 2015-2016.godinu na realnijim osnovama u skladu sa implementacijskim kapacitetima lokalne uprave, imajući pri tome na umu obim implementacije iz prethodnog planskog perioda;
- Korigovati budžete pojedinih projektnih prijedloga u Planu implementacije kako bi razlika između projektovanog i ostvarenog budžeta bila što manja;
- Identifikovati prioritete u okviru plana implementacije za 2014.godinu;
- Izvršiti izmjenu dijela projektnih indikatora kako bi se omogućilo mjerenje stepena implementacije Plana;
- Obezbjediti softver za automatsku obradu podataka iz obrazaca T1;
- Predložiti i usvojiti pravilnik i procedure o praćenju realizacije svih ugovora
- Predložiti i usvojiti Plan internog i eksternog komuniciranja plana i izvještavanja
- Implementirati novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji jedinstvenog organa uprave općine Gračanica